

dvajset različnih načinov. Sestavil je daljnogled, s katerim se s pomočjo električnega toka in slena opazujejo dogodljaji, ki se vršé 500 in več kilometrov daleč.

Teletroskop je bil namenjen za svetovno razstavo pariško in naj bi bil glavna atrakcija razstave. Neki konzorcij mu je ponudil dva miliona frankov, če mu prepusti to iznajdbo, toda žal, aparat tedaj še ni bil zadosti izpopolnjen, ampak ga je bilo treba še izboljšati; to se mu je sedaj popolnoma posrečilo. Poroča mi namreč, da je daljnogled dovršen in me vabi na Dunaj, kjer ga bode prvikrat razkazoval učenemu svetu.

Občudovanja vredno je, s kako dosledno žilavostjo in jekleno voljo je Szczepanik deloval. Mnogokrat bi bil obupal v neprestani borbi, če ne bi imel izredno trdne volje. Kamorkoli se je obrnil s svojimi iznajdbami, povsod so ga zasmehovali in zasramovali, češ: „Kaj more neki iznajti kmetiški učitelj?“ Ko je bil v stiski, mu nihče ni ponudil za njegove iznajdbe počenega groša. Brez denarja, brez kredita se je boril, dokler se mu ni vendar-le posrečilo v osebi podjetnega bankirja parlamentarnega poljskega kluba, g. Kleinberga, najti moža, kateri mu je gmotno pomagal, da je mogel svoje iznajdbe izvršiti in izkoriščati. Pozneje je Kleinberg osnoval zadrage: Société des inventions Jan Szczepanik & Comp. Dunaj III. Ungergasse 12. Szczepanikove epohalne iznajdbe na polju tekstilnega obrta so sledeče:

1. Stroj, s katerim se s pomočjo fotografije izvrši predloga (patrona) za izdelovanje kart, katere potrebuje pri tkanju raznovrstnih obrazcev. Dosihdob je potreboval naj-

boljši v tej stroki izurjeni risar več tednov, da celo mesecev, da je narisal take predloge. Szczepanikov stroj izvrši to delo mehanično v malo minutah.

Prej je stala taka predloga 20 do 150 goldinarjev, sedaj stane tvorničarja 2 do 10 kron. Szczepanikov stroj deluje precizno in točno brez vsake hibe, kar pri ročnem delu ni bilo mogoče.

2. Električni stroj za izdelovanje kart, ki se rabijo za statve pri tkanju raznih obrazcev, in ki se napravijo po risalni predlogi (1.) Doslej je šlo to delo zelo počasi izpod rok, dočim je električni stroj izvrši v malo urah.

3. Električne statve, katere tkó niti neposredno od patron.

4. Najzanimivejša iznajdba v tej stroki je tkanje v naravnih barvah. Kakršne barve je predloga, ali kaka stvar, bodisi umetna slika, bodisi naravna podoba, take barve je dotična slika ali podoba v tkanini. Po tem načinu se n. pr. cveteče drevo tkè z vsemi nuančami naravnih barv. Szczepanikove iznajdbe so v vseh kulturnih državah patentirane in deloma že uvedene. Baš, ko to pišem, mi je došel od Szczepanika doposlani popis najnovejše iz njegove delavnice izišle iznajdbe, ki je: „Štedilnik za kurjavo s premogom.“ S tem štedilnikom se prihrani 15 do 20 % premoga.

To so kratke, skromne črtice iz življenja in delovanja poljskega veleuma, na katerega sme biti ponosno vesoljno Slovanstvo.

Koliko idej in problemov se še snuje v mislih tega veleumnega, mladega Poljaka! Da bi jih srečno dovršil!

